

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

15.5.2013

B7-0194/2013

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2

Varade tagastamine üleminekuetapis olevatele araabia kevade riikidele (2013/2612(RSP))

Hélène Flautre, Nicole Kiil-Nielsen, Franziska Katharina Brantner, Isabelle Durant, Jean-Paul Basset, Judith Sargentini, Eva Joly
fraktsiooni Verts/ALE nimel

B7-0194/2013

Euroopa Parlamendi resolutsioon varade tagastamise kohta üleminekuetapis olevatele araabia kevade riikidele (2013/2612(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone üleminekuetapis olevate araabia kevade riikide kohta, eelkõige 14. märtsi 2013. aasta resolutsiooni olukorra kohta Egiptuses¹,
- võttes arvesse Vahemere Liidu parlamentaarse assamblee poliitiliste küsimuste, julgeoleku ja inimõiguste komisjoni 12. aprilli 2013. aasta soovitusi,
- võttes arvesse ELi–Tuneesia rakkerühma kaasesimeeste 29. septembri 2011. aasta koosoleku kaasesimeeste järeldusi ning ELi–Egiptuse rakkerühma 14. novembri 2012. aasta koosoleku kaasesimeeste järeldusi,
- võttes arvesse nõukogu 4. veebruari 2011. aasta määrust (EL) nr 101/2011, mis käsitleb teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravaid meetmeid seoses olukorraga Tuneesias, ning nõukogu määrust (EL) nr 1100/2012, millega muudetakse seda määrust,
- võttes arvesse nõukogu 21. märtsi 2011. aasta määrust (EL) nr 270/2011 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Egiptuses ning nõukogu määrust (EL) nr 1099/2012, millega muudetakse seda määrust,
- võttes arvesse nõukogu 28. veebruari 2011. aasta otsust 2011/137/ÜVJP piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Liibüas ning nõukogu otsuseid 2011/625/ÜVJP ja 2011/178/ÜVJP, millega kõnealust otsust muudetakse, nõukogu 2. märtsi 2011. aasta määrust (EL) 204/2011 piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Liibüas ning nõukogu määrust (EL) nr 965/2011, millega seda määrust muudetakse, ning nõukogu rakendusmäärusi (EL) nr 364/2013 ja nr 50/2013, millega rakendatakse määruse (EL) nr 204/2011 (piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Liibüas) artikli 16 lõiget 2,
- võttes arvesse olemasolevaid ELi õigusvahendeid, mille eesmärk on parandada varade konfiskeerimist ja tagastamist nõukogu otsuste 2001/500/JSK, 2003/577/JSK, 2005/212/JSK, 2006/783/JSK ja 2007/845/JSK raames, ning 12. märtsi 2012. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus (COM(2012)85),
- võttes arvesse 2003. aastal sõlmitud ÜRO korrupsioonivastast konventsiooni, mis jõustus 2005. aastal ja millega EL ühines nõukogu 25. septembri 2008. aasta otsusega 2008/801/EÜ,
- võttes arvesse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 2000. aasta konventsiooni (Palermo konventsioon),

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0095.

- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 1970 (2011), 1973 (2011) ja 2009 (2011) Liibüa kohta,
 - võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Inimõiguste Nõukogu 19. aprilli 2012. aasta resolutsiooni 19/38, milles käsitletakse ebaseaduslikku päritolu vara päritoluriikidesse tagasi toomata jätmise negatiivset mõju inimõiguste tagamisele, ning arvestades rahvusvahelise koostöö parandamise tähtsust,
 - võttes arvesse varastatud vara tagastamise algatust (StAR), mis on Maailmapanga ja ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo ühisprogramm,
 - võttes arvesse üleminekuetapis olevate araabia riikidega sõlmitud G8 Deauville'i partnerluse 21. mai 2012. aasta varade tagastamise tegevuskava,
 - võttes arvesse Katari ja USA kui eesistuja poolt 11.–13. septembril 2012. aastal ühiselt korraldatud vara tagastamise teemalist araabia maade esimest foorumit ja selle lõpparuannet,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et on ülimalt tähtis, et EL näitaks üles konkreetset ja ausat soovi tunnistada oma varasemat suhtumist Vahemere lõunakalda riikidesse ja sellest loobuda, ning tõdeb, et seda suhtumist iseloomustasid tugevad poliitilised ja majandussuhted kohaliku eliidiga hoolimata asjaolust, et nendes riikides puudus demokraatlik legitiimsus ja rikuti laialdasest inimõigusi;
- B. arvestades, et varade tagastamine on asjaomaste lõunapoolsete naaberriikide jaoks oluline ja tundlik majanduslik küsimus, võttes arvesse varadega seotud potentsiaali ja moraalseid tagajärgi; arvestades, et varade tagastamine saadab tugeva sõnumi, mis on suunatud korruptsiooniga seotud isikute karistamatuse vastu, ning aitab kaasa ebastabiilsuse vähendamisele rahvusvahelises finantsüsteemis, kuna tegemist on rahaga, mida on tihti kaasatud spekulatiivsetesse finantsoperatsioonidesse;
- C. arvestades, et rahvusvaheline üldsus on loonud korruptsiooni, rahapesu ja õiguskaitset käsitlevatel rahvusvahelistel kokkulepetel ja standarditel põhineva tugeva süsteemi, milles pööratakse eriti tähelepanu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 2003. aasta korruptsioonivastasele konventsioonile; arvestades, et varade tagastamine toimub sel juhul, kui kõik pingutused ühendatakse; arvestades, et ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni artiklis 51 on sätestatud, et varade tagastamine „on üks konventsiooni aluspõhimõtteid ning konventsiooniosalised teevad selles üksteisega võimalikult ulatuslikku koostööd ja osutavad üksteisele igakülgset abi”, ning artikli 46 lõikes 1 on rõhutatud, et „konventsiooniosalised osutavad üksteisele kõige laialdasemat vastastikust õigusabi konventsioonis määratletud kuritegude uurimisel, nende toimepanijate vastutusele võtmisel ja kohtumenetluse läbiviimisel”;
- D. arvestades, et varade tagastamise praktiline pädevus kuulub eelkõige taotluse saanud riikide ametiasutustele; arvestades, et ELiga seoses kuulub varade arestimine küll liidu pädevusse, kuid kõnealuste varade tagastamine ja repatrieerimine on riigisiseste õigusaktide kohaselt liikmesriikide pädevuses; arvestades, et varade tagastamine eeldab

oma olemuse tõttu tugevat poliitilist tahet ja tõelist koostööd taotluse saanud ja taotluse esitanud riikide paljude ametiasutuste vahel;

- E. arvestades, et pärast araabia kevade revolutsioone Egiptuses ja Tuneesias arestis EL kohe endiste diktaatorite, nende perekondade ja mitmete muude kõnealuste režiimidega seotud isikute varad; arvestades, et samasugune ELi otsus võeti ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1970 (2011) kohaselt vastu Liibüa kohta; arvestades, et nõukogu poolt 26. novembril 2012. aastal vastu võetud uus õigusraamistik võimaldab ELi liikmesriikidel arestitud varad tunnustatud kohtuotsuste alusel Egiptusele ja Tuneesiale loovutada;
- F. arvestades, et ELi–Tuneesia rakkerühma kaasesimeeste 29. septembri 2011. aasta järeldustes on esitatud, et „rakkerühm on võtnud kohustuseks teha kõik võimaliku selleks, et aidata ametivõimudel tagastada Tuneesia rahvale eelmise režiimi korrupsiooni raames varastatu. Kõnealuste varade tagastamise hõlbustamise eesmärgil teatas EL oma kavatsusest pakkuda Tuneesia ametivõimudele abi, eelkõige Tunisises ja Brüsselis tegutsevate ekspertidega varade tagastamise toetusmeeskonna loomise kaudu”;
- G. arvestades, et ELi–Egiptuse rakkerühma kaasesimeeste järeldustes on esitatud, et „seadusevastasel omandatud varade külmutamine ja tagastamine on Egiptuse ja ELi jaoks oluline poliitiline teema” ning et „EL jätkab varade tagastamise küsimuses juhtrolli täitmist ja tiheda koostöö tegemist rahvusvaheliste partneritega, näiteks Šveitsi ja rahvusvaheliste finantseerimisasutustega, eelkõige Maailmapanga algatuse StAR ja G8 raames, et kaardistada olukord, teha ettepanekuid konkreetsete järgmiste sammude kohta ja tõhustada kooskõlastamist”;
- H. arvestades, et Egiptus, Liibüa ja Tuneesia on teinud märkimisväärseid jõupingutusi endiste diktaatorite ja nende režiimide poolt varastatud varade kõnealustesse riikidesse repatrieerimise tagamiseks; arvestades, et mitmed rahvusvahelised toimijad, kaasa arvatud EL, G8 liikmed ja Šveits, on nimetatud püüetele positiivselt reageerinud; arvestades siiski, et selles valdkonnas on seni saavutatud vähe konkreetseid tulemusi ning et taotlevate riikide valitsustes ja kodanikuühiskonnas on tunda õigustatud ja kasvavat frustratsiooni;
- I. arvestades, et Londoni ülemkohus langetas otsuse, et 10 miljonit Inglise naela maksnud häärber Londonis, mille ostis Liibüa tagandatud diktaatori Muammar Gaddafi vanim poeg, kuulub Liibüa rahvale; arvestades, et Maailmapanga ja ÜRO ühisprogrammi StAR delegatsioon, kes kohtus Liibüa ametivõimudega Tripolis, kinnitas 27. märtsil 2013 taas, et on kaasatud Liibüa varade otsimisse ja püüab tagada kogu Gaddafi režiimi poolt varastatud vara tagastamise;
- J. arvestades, et Liibüa ametivõimud tagastasid 2013. aasta aprillis Tuneesia ametivõimudele peaaegu 30 miljonit USA dollarit, mida hoiustati ebaseaduslikult Tuneesia endise valitseja pangakontodel;
- K. arvestades, et asjaomaste finantskeskuste aktiivne kaasamine ning kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasatus ja panus nii taotlusi esitavates kui ka saavates riikides on eduka varade tagastamise jaoks ülioluline;
- L. arvestades, et suhtlemine ja läbipaistvus on varade tagastamise püüete puhul kõige tähtsamad, sest aitavad levitada häid tavasid ja luua edulugude levitamiseks stiimuleid;

- M. arvestades, et autoritaarsete režiimide poolt rahva huvide vastaselt võetud ja kulutatud laenu kujutavad endast nn põlastusväärset võlga; arvestades, et Tuneesia ja Egiptuse kodanikuühiskonna organisatsioonid ja parlamendiliikmed on nõudnud oma riigi võla sõltumatut auditit; arvestades, et Tuneesia president Marzouki kutsus oma Euroopa Parlamendis 1. veebruaril 2013. aastal peetud kõnes ELi liikmesriike üles järgima Saksamaa eeskujul ja muutma osa Ben Ali režiimi ajal võetud Tuneesia välislaenu arenguabiks; arvestades, et üle 100 Euroopa Parlamendi liikme on alla kirjutanud petitsioonile, milles nõutakse Tuneesia välisvõla maksmise peatamist kuni sõltumatu auditi tegemiseni, et teha kindlaks selle võla põlastusväärne ja ebaseaduslik osa; arvestades, et veerandi Tuneesia välisvõlast on Maailmapanga andmetel andnud Prantsusmaa ja Euroopa Investeerimispank;
1. rõhutab, et üleminekuetapis olevate araabia kevade riikide endiste diktaatorite ja nende režiimide poolt varastatud varade tagastamine ja võetud põlastusväärsete laenude kindlakstegemine on lisaks nende majanduslikule tähtsusele ka moraalne kohustus ja poliitiliselt eriti tundlik küsimus, kuna selle tulemusena taastatakse demokraatia ja õigusriigi põhimõtetele vastav õiglus ja vastutus ning see omab mõju ELi poliitilisele tahtele ja usaldusväarsusele ning kujutab endast seetõttu erimõõdet liidu partnerluses tema lõunanaabritega, eelkõige Egiptuse, Liibüa ja Tuneesiaga;
 2. rõhutab asjaolu, et isegi kui varade tagastamise protsessis järgitakse riigisiseseid õigusnorme ja asjaomane pädevus on peamiselt liikmesriikide, teiste Euroopa riikide ja muude riikide asutustel, on ELil ülitähtis roll selle protsessi kiirendamisel ja hõlbustamisel, eelkõige seoses nende riikidega, kellega on jõus raamlepingud, ning mitmepoolsete poliitiliste ja majandusorganisatsioonidega, mille liige EL on;
 3. väljendab kahetsust, et hoolimata Egiptuse, Liibüa ja Tuneesia ametivõimude märkimisväärsetest pingutustest ja kõikide osapoolte väljendatud tugevast poliitilisest tahtest on seadusevastaselt omastatud vara tagastamise osas saavutatud väga väikest praktilist edu, mis on põhjustatud peamiselt eri õigussüsteemide õigusnormide ja menetluste paljususest ja keerukusest, õiguslikust jäikusest ning teadmiste puudumisest araabia kevade maades Euroopa ja muude jurisdiktsioonide keerukate õiguslike, finants- ja haldusmenetluste kohta;
 4. mõistab hukka asjaolu, et EL ja tema liikmesriigid ei ole üldiselt suutnud vastata asjaomaste riikide õiguspärasele ootusele selles osas, et nad astuvad kõik vajalikud sammud ebaseaduslikult omastatud raha kiireks tagastamiseks, ning et seetõttu on saanud kahjustada just ELi läbivaadatud araabia kevade maade poliitika usaldusväarsus;
 5. palub ELil ja liikmesriikidel varade tagastamisel Egiptusele, Liibüale ja Tuneesiale teha suuremaid jõupingutusi; rõhutab, et varade tagastamine on kõnealustes maades demokraatiale üleminekule ja majanduse taastamisele avaldatava liidu toetuse oluline osa ning võib veelgi tugevdada kahe poole vahelist vastastikust usaldust kodanikuühiskonnaga valitseva partnerluse vaimus, mis on Euroopa läbivaadatud naabruspoliitika nurgakivi;
 6. väljendab heameelt nõukogu poolt 26. novembril 2012. aastal vastu võetud uue õigusraamistiku üle, mis hõlbustab seadusevastaselt omastatud raha tagastamist Egiptusele ja Tuneesiale, volitades liikmesriike arestitud varasid tunnustatud kohtuotsuste alusel vabastama, ning ergutab teabevahetust liikmesriikide ning Egiptuse ja Tuneesia

asjaomaste ametiasutuste vahel; rõhutab siiski, et mõistliku aja jooksul tuleb saavutada konkreetsed tulemused ja kaasata Liibüa täielikult sellesse protsessi;

7. ergutab kõikide liikmesriikide varade tagastamise büroosid tegema tihedat koostööd ja arendama suhteid araabia kevade riikide asjaomaste ametiasutustega, et aidata neil keerukates õigusmenetlustes toime tulla; palub Euroopa välisteenistusel võtta endale aktiivne juhtroll, eelkõige liikmesriikide jõupingutuste kooskõlastamisel, suutlikkuse suurendamisel ja kõikide asjaomaste riikide vahelise koostöö innustamisel;
8. väljendab sellega seoses heameelt Kanada, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia, Ühendkuningriigi, Jaapani, Šveitsi ja Ameerika Ühendriikide algatuse üle anda välja juhend, milles kirjeldatakse igakülgset varade tagastamisega seotud õigusraamistikku nimetatud riikides, et taotluse esitanud riigid mõistaksid paremini, mis on õiguslikult võimalik, milline teave on kättesaadav, millist tüüpi uurimisi võib läbi viia ja mida teha, et varade tagastamine oleks vastastikuse õigusabi kaudu tulemuslik; julgustab kõiki liikmesriike samamoodi toimima;
9. väljendab heameelt ELi institutsioonide ja muude tähtsamate rahvusvaheliste osalejate vahelise koostöö üle varade tagastamisel Egiptusele, Liibüale ja Tuneesiale, eelkõige Maailmapanga ja ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo varastatud vara tagastamise algatuse (StAR) üle; rõhutab, kui tähtis on kasutada täielikult ära nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil olevaid mehhanisme, võttes samal ajal vastu vajalikke uusi õigusakte või kohandades selle valdkonna riigisiseseid õigusakte;
10. väljendab heameelt Deauville'i partnerluse varade tagastamise tegevuskava vormis oleva G8 algatuse üle, milles määratletakse konkreetsed koostööd puudutavad ja konkreetsete juhtumite puhul abi osutamist käsitlevad meetmed, suutlikkuse tõstmiseks vajalikud jõupingutused ja tehniline abi ning tehakse ettepanek luua edasisi pingutusi käsitlevateks arutlusteks ja koostööks koostööpõhine piirkondlik algatus – Euroopa-Araabia varade tagastamise foorum;
11. nõuab, et viivitamata loodaks ELi mehhanism, mis koosneb liikmesriikide ja muude Euroopa ja väljaspool Euroopat asuvate asjaomaste riikide, sh Kanada ja Ameerika Ühendriikide uurijatest, süüdistajatest, juristidest ja muudest ekspertidest, et anda õiguslikku ja tehnilist nõu ja abi varade tagastamise protsessiga seotud araabia kevade riikidele; nõuab, et seda mehhanismi rahastataks nõuetekohaselt liidu välissuhete valdkonna asjakohase rahastamisvahendiga; rõhutab, kui tähtis on keerulistes, tundlikes ja pikkades õigusmenetlustes ELi mehhanismi kestlikkus;
12. palub Euroopa Liidul teha järeldusi oma kogemustest araabia kevade riikidele varade tagastamisel, kaasa arvatud puudustest, mis ilmnesisid ELi ja liikmesriikide selle valdkonna õigus- ja poliitikaraamistikutes ning rahvusvahelisel tasandil; palub Euroopa Komisjonil ja Euroopa välisteenistusel koostada teatis, milles tuuakse välja ELi ja rahvusvahelise tasandi võimalikud algatused, et tagada kolmandates riikides pärast demokraatiale üleminekut ebaseaduslikult omandatud vara kiire ja tõhus tagastamine ning see, et korrumpeerunud režiimide poolt varastatud varadele ei ole eelkõige Euroopa finantsüsteemis ega kogu maailmas pelgupaika;
13. innustab Vahemere Liidu parlamentaarset assambleed tegelema küsimusega, mis

puudutab varade tagastamist üleminekuetapis olevatele araabia kevade riikidele, et kaasata sellesse protsessi Vahemere mõlema kalda riikide parlamentide liikmed;

14. nõuab tungivalt, et Araabia Liiga määratleks, võtaks vastu ja rakendaks kiiresti varade tagastamise koostöömehhanismid, ja kutsub Pärsia lahe riike üles eelkõige tugevdama omavahelist koostööd ja pakkuma araabia kevade riikidele varade tagastamise protsessis õiguslikku abi;
15. on veendunud, et araabia kevade riikide võla ühe osa suhtes saab kasutada illegaalse, ebaseadusliku või põlastusväärse võla määratlust, ja nõuab seetõttu põlastusväärse võla kindlakstegemist;
16. nõuab Tuneesia välisvõla intressimaksetele moratooriumi, kuni on tehtud kõigi selle riigi võetud või ajavahemikul 1987. aastast kuni 2011. aasta veebruarini riigi poolt tagatud välislaenude sõltumatu audit, et teha kindlaks võla põlastusväärne ja ebaseaduslik osa; nõuab, et Euroopa Investeerimispank, Prantsusmaa ja muud peamised Euroopa võlausaldajad teeksid oma Ben Ali režiimi ajal Tuneesiale antud laenude kohta sõltumatu ja üksikasjaliku auditi; julgustab neid sellega seoses uurima võimalust muuta osa sellest võlast arenguabiks; palub komisjonil seda muutmisprotsessi toetada, sealhulgas kaasrahastamise abil;
17. rõhutab, kui tähtis on kodanikuühiskonna organisatsioonide abi varade tagastamisel ja välisvõla põlastusväärse osa tuvastamisel nii taotuse esitanud kui ka taotluse saanud riikides, eelkõige asjaomastele asutustele teabe andmisel, koostöö ergutamisel põhiliste riiklike ja rahvusvaheliste osalejate vahel, varade tagastamise järelevalvel ja selle tagamisel, et tagastatud vara kasutatakse taotluse esitanud riigis läbipaistvalt ja tulemuslikult;
18. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide parlamentidele ja valitsustele, Šveitsi ja Kanada parlamendile ja valitsusele, Ameerika Ühendriikide kongressile ja presidendile, Egiptuse, Liibüa ja Tuneesia parlamendile ja valitsusele ning Euroopa Investeerimispankale.